

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP	NGOÀI-QUỐC
Một năm, 1.500	6.000
Sáu tháng, 750	3.000
Ba tháng, 375	1.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN. Ai đang quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG DÂN

Các chi nhánh của báo
HỒNH - THỨC - KHÁNG
phân - ty
TRẦN ĐÌNH-PHIÊN

叢

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất báo hai kỳ thì tư và thứ bảy

民

BÁO QUẢN
Đường Đông-Bà, Huế
Giấy phép số 60
Ngày tháng: TIẾNG-DÂN - Huế

Nỗi người trước
mà mở mang cho
người sau, ấy là
trách nhiệm một
người trong cõi đời.

NGƯỜI TRƯỚC — VÀ NGƯỜI SAU

Chúng ta đọc câu cách-gôn: Việc trước là thầy việc sau là trò. Lại đọc câu: « Kê sinh sau đáng kính-sự ». Hai câu ý nghĩa hình như chông chọi nhau: Theo ý câu trước thì người sau nên lấy người trước làm thầy, mà theo ý câu sau thì người sau có thể hơn người trước. Thế thì chúng ta nên theo câu nào? Muốn giải đáp câu hỏi ấy cần phải xét trong thực-tế chứ không thể cứ xem chữ trên tờ giấy cũng lời nói không mà phân đoán được; mà xét trong thực-tế thì hai câu ấy đều là lời nói có kinh-nghiệm mà đúng với lẽ phải cả.

Sao mà biết thế? Phạm người sinh trên đời, không ai sinh mà tự nhiên làm được thành hiền và dẫu là thành hiền, cũng do hoàn cảnh xã-hội đời họ đời kia dồn dập chắt chũa lại mà sau mới un đúc ra. Lịch-sử tiến-hóa của loài người, mà hiện có cảnh trạng về vang như ngày nay, không phải công việc một tay một chân làm thành, cũng không phải một mai một chiều mà tạo được, tóm lại là công việc chung. Gọi là chung tức là một người một ít, mỗi đời mỗi ít, kế giới người trước, kế nhiều người ít, người làm việc họ, kế mở công kia, hùn nhập lại mà thành ra bộ lịch-sử theo trời chạm đất ấy. Bởi vậy nên nói rằng « việc trước là thầy việc sau » không phải là cứ y theo như khuôn mẫu người trước mà như như bắt chước dân; những lý tưởng mà người trước đã nghĩ đến, những công chuyện mà người trước đã sáng tạo, đều phải trải bao nhiêu thì giờ cũng khó nhọc, mà người sau nhận đó, không những hưởng được cái công-hiệu hiện-thành, khỏi được sự khó nhọc như người trước, mà lại nhận cái khuôn mẫu đã sẵn có, hoặc sửa sang mà làm cho tốt đẹp hơn, hoặc phát minh mà làm được nhiều thứ mới lạ khác. Theo thực-trạng tiến-hóa của loài người thì trăm đời trên cõi đời, việc sau đều hơn việc trước; coi đó thì rõ ràng như cái sẵn có của người trước mà phát minh sáng-tạo ra cái mới cái tốt cho người sau. Hai câu danh ngôn nói trên: « Người trước là thầy người sau » và « Người sau hơn người trước », không những khỏi gãi ngược nhau mà thật có vẻ dung-hòa, hợp với cái lẽ tiến-hóa trong cõi đời vậy.

Nay ta thử nghiệm trong sự thực:

Nghề in hoạt bản, ai cũng nhận ông Gutenberg làm thầy mà bản in ngày nay, so với bản in của ông Gutenberg hoàn thiện hơn nhiều. Thuốc thang chữa bệnh, ai cũng lấy ông Hoàng-tế làm thầy, mà y học ngày nay, sánh với y khoa trên thượng-cổ, thì trăm đời hoàn bị hơn. Suy ra cơ-khí công-nghệ, chánh-trị giáo-dục gì gì, mỗi đời mỗi mở rộng mà chương-trình hoàn-hảo, qui luật châu tường, không có cái gì không hơn người xưa mà kỹ thực chỉ lối đem đường, về hình nắn kiêu, cái công đức của ông thầy mấy đời mấy kiếp lưu truyền lại, vẫn ngấm ngấm lặn trong công việc mới lạ của chúng ta, mà phần nhiều ít ai trông thấy.

Chúng ta sinh vào thế-kỷ 20 này, khoa học đã mở mang nhiều mà triết-học cũng ngày thêm có hiệu nghiệm, không phải như những đời ảo tưởng, chỉ nằm trong cõi mơ mộng ngày xưa. Thế thì lo mà gánh cái trách nhiệm sinh khải-uy » kia, đừng khỏi phụ cái công-trăm ngàn ức triệu ông thầy trước ta, ấy là chức-trách chúng ta ngày nay.

HAI-ÀU VẠN-VĂN

Hồng-thi-yên-Son
Nghĩ mình

Nghĩ mình thêm thêm với non sông.
Ai ấy anh thư giữa bụi hồng?
Đã biết quân xa là phân giới,
Phải chia gánh vác với dân ông.
Anh hùng cần quốc cương xưa đời,
Xã hội gia đình mới họ chung.
Ai biết mình chẳng? mình tự biết,
Chỉ thêu nên gấm chớ nhai công.
Ngọc-Tuyết nữ-sĩ

CÓ QUẢ VẬY KHÔNG?

Kỳ báo trước có đăng cái thời-sự xe lửa ở khoảng đường Hòa-mỹ Nam - ô, bữa 26 avril vừa rồi. Kỳ - giá có đi chuyến xe ấy, nhưng vì ô toa sau công nên khi nạn xảy ra chỉ là ngồi xuống chờ không việc gì, kỳ giá mới bước tới trước xem thì thấy ba toa đổ ra bên đường, hành khách có bị thương, dươn, rầy vài cái xước xước một đoạn dài. Về nguyên nhân thì kẻ nói thế này người nói thế nọ: về phần riêng, kỳ - giá cũng cho là một chuyện rủi ro, như các chuyện khác thường xảy ra trên đường xe - hơi xe-hỏa thối. Sau vài giờ đồng-hồ, các nhà trách nhiệm tới xét. Nay cứ như lời điều tra thì đoạn đường ấy mất hết đinh vít đến 20 thước, có lẽ 5,6 người đã từng làm việc xe hỏa mới tháo được; có một điều hiểm độc nhất là đinh vít lấy rời dưới thanh sắt ngang đã móc đá trống ra, mà đường rầy lại sắp nguyên như cũ, làm cho người coi máy ngồi trên trông mà phải làm.

1 Bọn tuyệt-đối phản-đảng. Bọn này đối với chính-sách chủ nghĩa và các việc chủ trương của đảng Quốc-dân, đều là phản-đối, một mục quyết quét sạch mà xô đổ đi, như các đảng ở ngoài đảng mà không dính liểu gì tới.

2 Bọn phản-đảng mà theo lối tương đương, nghĩa là đối với chủ-ngoại Quốc-dân-đảng cùng một bộ phận họ vẫn hiệp đồng tình; duy bất-mãn cái lối chuyên-boành về việc đảng-trị buôn - bán, nên nhưt dính chủ - trương triệu-tập quốc dân hội-nghị, đó là tâm lý đại đa số dân chúng ngoài đảng.

3 Bọn không bỏ thoát-lý đảng ra, chỉ phản-đối một cá nhân Tướng ra, chỉ phản-đối một cá nhân Tướng thì phỏng - khi đảng-trị cũng được, triệu-tập quốc-hội cũng xong, ấy là các phái trong đảng mà phản Tướng, như phái Tây-Sơn Cái-lỗ cùng Phùng, Diêm, Trương Phát-Khuyết....

Xu-thế phản-đảng như trên đã nói, nên về phái ủng-đảng muốn làm thế lực phản-đảng tiêu di thì cần theo phương-châm này:

Một là ủng hộ đảng mà ngoài Tướng ra. Công-tội của Tướng thế nào, nếu như cho phải thì nên bao dương lên, như cho là không hợp thì xô bỏ đi, không để tới óc của một người mà trùm cả tên đảng. Nếu vậy người ta có công kích cũng chỉ công kích có người, chứ không công kích cả đảng; mà các phái trong đảng có chỗ đứng chưa mà hợp lại, đó là một cách cần nhưt.

Hai là thủ tiêu đảng-trị, tức là mở quốc-dân hội-nghị. Phạm chánh-đảng nào, dều ôm một cái chủ nghĩa chánh-sách của mình mà toàn tâm lấy chánh-quyền, ấy là lẽ thường, không lấy gì-jam lạ; duy trong lúc cạnh tranh phải giữ thái-độ chánh-đảng; nếu như mình cầm chánh-quyền mà có làm đến gì thất bại, thì phải nhận lấy và kiếm đường bỏ cứu, dù đến bỏ địa vị cho kẻ khác cũng sẵn lòng nhượng-bỏ.

THẾ-GIỚI THỜI-ĐAM TRUNG-HOÀ

Đàn bốn đến thế sao?
Hôm 20 Janvier 1930 (21 tháng chạp Âm-lâm năm ngoài), thị Khiếu, 15 tuổi, cũng đi chăn trâu với Lê-văn-Khuyến, 16 tuổi. Trời rét, chúng nó đi lừa ngựa sưởi; tên Khuyển đem lừa đi lừa bò, tên Khiếu không chịu, thành ra chưởi nhau, rồi Khuyển lấy lừa đốt ngay cái tai của tên Khiếu đang mang ở nình. Lừa gặp cơn gió, cháy bùng ngay lên, những trẻ chăn trâu đến chữa không kịp, liền bỏ hoàn lên, cha thị Khiếu chạy ra thì thị Khiếu đã bị cháy hết cả quần áo, da thịt như con bò lột, mang về nhà chạy chữa, cách ít lâu thì thị Khiếu chết.

Cái chế độ « một đảng chuyên-chế » tự nhiên phải tiêu, mà có muốn cầm chánh-quyền nữa, chỉ có một cách vận - động công chúng: hệ quốc-dân đại đa-số tin-phục chủ-nghĩa minh thời-minh mới chiếm được địa-vị trong chánh-giới. Như vậy không có điều gì hại đến danh dự đảng Quốc, mà có lẽ đảng Quốc sẽ khỏi bị quốc - dân thôn-mu như ngày nay.

Đó thật là một điều có quan hệ với sự cứu mồi chết sống của đảng Quốc - dân. Nếu theo hai cách ấy thì mồi có thể bỏ cứu; bằng không như vậy, không xét xu thế ngoài hoàn cảnh thế nào, không chịu sắp đặt sửa đổi cho hợp với tâm lý chúng trong quốc dân, mà chỉ quyền luyến quyền lợi riêng, thì không những nguy cơ của một đảng quốc dân, mà nguy cơ chung cả mạng-vận toàn quốc. Ai là người còn có nhiệt tâm với quốc - dân, có nghị-thức cho ấy cho không? »

VIỆC TRONG NƯỚC

THANH-HÓA (QUẢNG-XƯƠNG)

Đàn bốn đến thế sao?
Hôm 20 Janvier 1930 (21 tháng chạp Âm-lâm năm ngoài), thị Khiếu, 15 tuổi, cũng đi chăn trâu với Lê-văn-Khuyến, 16 tuổi. Trời rét, chúng nó đi lừa ngựa sưởi; tên Khuyển đem lừa đi lừa bò, tên Khiếu không chịu, thành ra chưởi nhau, rồi Khuyển lấy lừa đốt ngay cái tai của tên Khiếu đang mang ở nình. Lừa gặp cơn gió, cháy bùng ngay lên, những trẻ chăn trâu đến chữa không kịp, liền bỏ hoàn lên, cha thị Khiếu chạy ra thì thị Khiếu đã bị cháy hết cả quần áo, da thịt như con bò lột, mang về nhà chạy chữa, cách ít lâu thì thị Khiếu chết.

Đàn bốn đến thế sao?
Hôm 20 Janvier 1930 (21 tháng chạp Âm-lâm năm ngoài), thị Khiếu, 15 tuổi, cũng đi chăn trâu với Lê-văn-Khuyến, 16 tuổi. Trời rét, chúng nó đi lừa ngựa sưởi; tên Khuyển đem lừa đi lừa bò, tên Khiếu không chịu, thành ra chưởi nhau, rồi Khuyển lấy lừa đốt ngay cái tai của tên Khiếu đang mang ở nình. Lừa gặp cơn gió, cháy bùng ngay lên, những trẻ chăn trâu đến chữa không kịp, liền bỏ hoàn lên, cha thị Khiếu chạy ra thì thị Khiếu đã bị cháy hết cả quần áo, da thịt như con bò lột, mang về nhà chạy chữa, cách ít lâu thì thị Khiếu chết.

Đàn bốn đến thế sao?
Hôm 20 Janvier 1930 (21 tháng chạp Âm-lâm năm ngoài), thị Khiếu, 15 tuổi, cũng đi chăn trâu với Lê-văn-Khuyến, 16 tuổi. Trời rét, chúng nó đi lừa ngựa sưởi; tên Khuyển đem lừa đi lừa bò, tên Khiếu không chịu, thành ra chưởi nhau, rồi Khuyển lấy lừa đốt ngay cái tai của tên Khiếu đang mang ở nình. Lừa gặp cơn gió, cháy bùng ngay lên, những trẻ chăn trâu đến chữa không kịp, liền bỏ hoàn lên, cha thị Khiếu chạy ra thì thị Khiếu đã bị cháy hết cả quần áo, da thịt như con bò lột, mang về nhà chạy chữa, cách ít lâu thì thị Khiếu chết.

Khi ấy, nghe nói lý tưởng và thân nhân có trình quan số tại; quan cho chôn, mà không xét bởi gì cả. (7)

L. N. K.
VINH
Truyền đơn cộng sản
Tối 24 rạng ngày 25, ở khắp Vinh Bến-thủy có thấy rải và gián rải nhiều truyền đơn đề cổ - động quần chúng làm kỷ - niệm ngày 1er Mai là ngày Quốc-tế Lao-động.
L. V.

BÊNTHUY
Tổng đình công
Việc đình công này trong số trước bản báo đã thuật qua, nay được tiếp như sau đây:
Ngày 22 Avril anh em chị em công nhân đình-công kéo nhau xuống số, yêu cầu năm điều:
1) Tăng tiền công ngày, mỗi người 0\$05.
2) Làm khoán, 10 khay thêm 0\$05.
3) Làm một ngày 12 giờ (?).
4) Làm nhà cho công nhân ăn cơm.
5. Sau khi bãi công không đuổi và bắt ai.
Ông C, chủ nhà máy, đã nhượng bộ một vài phần: định mua gạo về bán cho người làm trong số chỉ lấy nửa tiền, như 1 tạ gạo 18 \$, 20\$ thì chỉ bán 8\$, 9\$ thôi.

Hồng-Vân
Nhờ gió bẻ măng
Giàn dây có lệnh nghiêm sức, di dân cũng phải xét lỗi giấy thuế thân. Tên Quán - Quí ở Vạn-Thủ châu cây có cái lon coi máy mô-tô, hệ đến phiên chợ Vinh tại anh ta với lý trưởng Thủ - châu đón ở cửa khẩu Bến - thủy mà xét soát những thuyền buôn bán vào chợ; trước thì chỉ xét giấy thuế thân mà thôi, nay lại bắt các lái đò chợ mỗi đò nộp hoặc 1 hào hoặc 2, 3 hào tiền đầu. Tuy nhiên không chịu thì bị ngăn trở không được thông-bành. Các lái ai cũng muốn mua đường ngắn, đều chịu nộp tiền cả. Tên Quí

CÙNG BẠN ĐỌC BÁO
Trong số mấy ngàn độc-giả yêu-qui của bạn báo, nhiều người rất châu-ĩt, trả tiền đã đủ mà lại đứng hơn, thật là tiện cho việc số sách, bản - báo hết sức cảm ơn. Nhưng cũng có nhiều người gửi thư về mua báo mà không gửi bạc theo, hoặc mua năm mà gửi số 1, 2, 3 đồng trước, bản-báo cũng thế tình, y lời trong thư các ngài mà gửi báo đi, nay đã đủ số bạc trả trước, hoặc đã quá hạn rồi, mà cũng chưa thấy các ngài gửi số bạc còn thiếu về, như thế thiệt là bất-liên cho đường kinh tế của bản - báo. Vậy xin các ngài hãy nhớ lời hứa trong thư trước mà gửi về cho, (các ngài mua liên thư ba từ 10 Aon 1929 đến 10 Aon 1930 cũng vậy) đừng để nhà báo phải gọi báo gián đoạn thì bản-báo lấy làm da tạ.

X. T. T.

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ
JOB

là một tên chèo dò ngang. lại nhân lúc nghiêm cấm, mượn đầu soát giấy thuế toán đề sặc nhều, như thế kuông biết có ai rõ không?
Đông-Hạp lại cáo

NGHỆ-AN

PHÚC-ĐỨC)
Lý-trưởng bị đòn
Hôm 10 Avril, tôi đi qua Phủ Đức, gặp một người ăn mặc ra phết nhà nho, nét mặt đỏ như gấc, miệng trẻ như ốc sên, vừa đi vừa nói lảm bảm: con quạ chúng tôi nhà này đến chết. Hồi ra, thì người ấy là lý-trưởng ở làng gần đấy; trong làng có người làng bị phạt muối, quan đồn đòi đến khai báo, có sai suất việc gì đó, không bằng lòng

HÀ-TỈNH

Xứ án vụ Công-sản
Mới rồi tòa Nam-án Hatinh đã kết án mấy người học-sinh bị bắt về vụ Công-sản đã đăng trong số báo 206 ra ngày 22 Mars như sau này:
Lê-bá-Cảnh 13 năm khổ sai
Trần Trọng Tĩnh 3
Trần-Ngũ-Ta 1 năm án treo
Trần-Châu 1
Trần-Ngũ 1
Trần-Tráng 11 tháng án treo
Nguyễn-Vượng 11
Nguyễn-Huy-Sương trắng án,
Nguyễn-Vân-Chương
Lê-danh-Tôn
Lê-Chi
Trinh-Trác
Biện-Trầnh
Mấy người bị án khổ sai và án treo không được học nữa, duy chỉ có Trần-Tráng bị 11 tháng án treo mà háy còn được học, còn những người trắng án đều được học như cũ.

Hậu-Giác

QUẢNG-TRỊ

Lại cái họa vận tụy
Bữa 14, 15 tây, có tổng giam tại lao một người thợ cấp ở làng

Phượng-ngạn, vì trong túi người ấy có một bài văn tế. Hồi thì người thợ cấp ấy nói Nguyễn-Tích đưa, nên chiều hôm ấy Nguyễn-Tích cũng bị tổng giam. Hồi thì Nguyễn-Tích nói rằng: bài văn tế ấy anh ta được, nhưng chữ viết không rõ, nên anh ta viết lại để xem. Quan liêu đoán rằng bài văn ấy là văn tế ông Đoàn-Lân (ông này can về chích-trị, bị án 12 năm, đày đi Lào bảo tháng Novembre, vừa mới thoát bịnh chết tháng trước) nhưng Nguyễn-Tích chỉ khai là được mà thôi.

Nghệ thấy

QUẢNG-NGẠI

Nhà Phật kiện cơm
Ngày 15-4-30, kỹ-giả đi chợ tỉnh mua đồ, nghe nhà-phật nói chuyện, hỏi ra mới rõ là bữa chiều 11 nhà phật kiện người đầu giá nấu cơm tũ.
Người đầu giá đem cơm nháo, mắm muối, nhà-phật ăn không được, nên bắt-đặc-đi nói với viên đề-lao ráp-bo cho quan trên biết.
Trong lúc 4 giờ chiều có quan tỉnh và quan-một (Garde-principal) tới khám, quả thấy cơm như cháo, mắm như bùn.
Rồi đó quan-liêu và quan-một sức người chủ nấu cơm bỏ cả cơm đó, lập tức nấu cơm khác cho nhà-phật ăn.

BÌNH-ĐINH

(PHÚ-CÁT)
Lý trưởng tỉnh tệ quá
Bản báo có tiếp được bức thư của mấy người ngư ở làng Hồi-sơn huyện Phú-mỹ, đặng người văn như sau:
Chúng tôi là dân các làng huyện Phú-Mỹ vào ở ngụ làng Hồi-sơn huyện Phú-Cát đã lâu năm; các lớp

tiền thờ lý trưởng làng Hồi-sơn đổi với chủ gíoi cũng đều từ thế cũ duy có Đặng-Quang mới lên làm lý trưởng làng Hồi-sơn vài năm nay mà hành tệ quá, nào phụ thâu lợi cho, nào phụ tiền làm đình, quan không cho mà về cứ góp làm; sự gì cũng moi móc bóp nặn, cho đến học trò xin nhân thi đi học, cũng đòi tiền, đưa nào không tiền thì không chịu áp triệu; dân sự thì đưa nào có máu mặt thì bán đừc mà ăn, không hề bắt canh gác gì, còn lũ dân ngu cơ nghèo khổ như chúng tôi, thì cứ bắt canh gác hoạt; đã thế còn yêu sách tiền bạc này nọ, đưa nào không tiền bạc lẽ gạt, và sai khiến việc tư không đất, thì đặt đều vụ trach ở hộ canh và hà hiếp nọ kia. Chẳng rõ quan trên có thấu đến những nông nỗi này mà tương tri cho dân như không?
Một bọn dân ngu cư

BẮC-KỲ

Cái nạn đói khát ở Bắc-kỳ
Ở Bắc-kỳ, về mấy tỉnh Trung-châu như là ở Thái-Binh, vì mất mùa hai ba vụ liền tiếp nên nhân dân chịu đói kém khổ sở. Dương

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG

Au capital de 7.200.000 porte a 60 000500
SIEGE SOCIAL, RUE MARC-POURPE A TOURANE
Agences : TOURANE - QUANG-NGAI - QUINHON - SONG-GAU - NINH-HOAI
NHATHANG-VILLE và NHATHANG-GARE
GIẤY MỜI NHÓM ĐẠI-HỘI-ĐỒNG THƯỜNG NIÊN
Thừa các ngài cổ đồng,
Chiêu theo khoản 29 Điều lệ Hội, xin mời ngài đến ngày Chủ nhật 27 Mai 1930 tức là ngày 27 tháng tư Annam đông 8 giờ sáng đến nhóm Đại-hội-đồng thường niên tại nhà hội chính, đường Marc Pourpe ở Tourane.
CHƯƠNG-TRÌNH NGHỊ SỰ
1) Đọc và phê sách năm 1929-1930 và tờ trình của Ông Hộ-trưởng, Ông Tổng lý và Ban Hội đồng Kiểm-sát
2) Báo cử Ban Trại sự theo khoản 16 và 18 Điều lệ Hội
3) Báo tài liệu Hội đồng Kiểm-sát năm 1929-1930
4) Các quyết và sự chia tiền lợi
5) Báo và các việc mở mang các vấn đề thương mại
6) Bàn các việc liên quan
Kỳ nhóm Đại-hội-đồng thường niên năm nay, có nhiều vấn đề thương mại bản-hội phải cân chỉnh lối lại cho được hoàn toàn vậy xin quý ngài đến tham dự cho được đồng ý mà bìn bực và giải quyết các việc, nên ngài có trở về sự gì mà không đi nhóm được, thì xin ngài nhờ kỹ giấy ủy-quyền cho một vị cổ đồng khác thay mà đi quyết nghị trong khi nhóm Đại hội đồng cho đồng đồng đủ lệ nhóm Hội.
Nay kính mời
Pour le Conseil d'Administration, l'Administrateur délégué
NGUYỄN-VĂN-TUNG

CHỈ CÂY NƠI MÌNH

(PHIÊU-LƯU VÀ XA-HỘI TIÊU-THUYẾT)

Tác giả: HECTOR MALOT GIANG-HÀ dịch:

5634 Chương thứ hai mươi một (Tiếp theo)

Bây giờ mỗi bữa tôi nó chỉ nghĩ đến việc ngày mai, đến công việc ở sở hoặc cái lạc thú ở trong hôn nhân, hoặc việc nhíp chẳng may đó, toàn liên lảm sao cho mỗi ngày cái cảnh ngộ của nó mỗi đối thay ra mới mới. Mấy đêm chiêm bao của nó, ngày nay cũng tưởng như toán theo một cái sức dẫn dụ mầu nhiệm mà thay đổi theo các mối ước vọng của nó, làm cho nó mơ màng đến những chuyện thần tiên, đến cái chiếc đũa huyền-bi của vị tiên nữ động đến đâu thì mọi việc tự làm lấy, như ở nhà máy thì không cần đến

thợ thuyền, mà máy vẫn chạy, thời cứ đưa, va-gôn cứ lui tới; lúc thì nó thấy cái cảnh một ngày vui vẻ, người người hôn hò tươi cười, không biết cái cực, cái buồn là chi; cũng có khi nó tưởng tượng một hôn nhân khác thường, đầy những phong cảnh lạ, những thú vật kỳ quái; có lúc nó lại mơ màng đến những cái áo gấm thêu ngọc nhận, bổng lay mấy vị thần trong hang đá đẹp nên, sẽ thay mấy cái áo của nó. Vẫn biết chiêm bao là chiêm bao, mà sự thật là sự thật, những điều nó tưởng thấy ở trong máy giắc chiêm bao không phải toàn là đùa mà đã thấy nghe hay tưởng tượng trong lúc ban ngày; nhưng phần nhiều tư tưởng và chiêm bao cũng thường hay tương tự; và những đêm mà có mấy giấc chiêm bao như thế cũng ví như một vị thuốc bổ dưỡng cả tinh thần cả xác thịt con Bè-rin.
Chiều hôm ấy vừa đi dọc chơi một vòng trong đảo đến khi về chòi, nằm hai mắt lìm đim ngủ, thì cái não nó cũng thấy cơn vấn vơ chung

quanh bờ đảo. Nhưng nó không phải chỉ nghĩ ngợi về cuộc đi giao bôi chửa mà thôi, mà nó còn chiêm bao trông thấy nhiều cái thú khác nữa. Nó trông thấy ở một cái đình nó, nhón ngày lễ, bọn đầu bếp rộn rục ở chỗ lò lửa, kẻ xách nồi, người xách xanh, kẻ bầm thịt người chiên nướng... Những món đồ ăn bay mãi thơm phức, và nhất là bầy món đồ nấu bằng trứng thì lại còn thơm tho ngon ngọt hơn. Đến khi tiếng cốt nhà máy thoi vang, nó đã thức giấc giấc, mà còn tưởng tượng đến miếng sô-cô-la đang nóng, tưởng như nó đang ăn miếng sô-cô-la ấy, mùi thơm cũng vẫn còn lên mũi!
Khi thức giấc rồi, lần lần tỉnh lại, nó càng nghĩ thì càng thấy rõ rằng không phải cái thú thanh nhân, cái vui sơn thủy, cái cảnh du hưu tự hịch của hôn nhân đã làm cho nó như vậy, mà thấy những diêm chiêm bao nói trên; nhưng chính là cái ở trường le le mà nó đã trông thấy. Mấy cái trứng

đó tưởng như nói với nó rằng đã được gần 15 ngày rồi mà cái bao tử nó chỉ biết có bành khổ và nước lã.
Đã làm chi mà không lấy mấy quả trứng kia? nếu không lấy cả thì lấy mấy cái cũng được chứ, vì con le le kia của trời, lấy trứng của nó cũng không phạm tội ăn cắp của ai mà phải sự. Vấn biết nó khổ, g có khi cụ, không trách, không xanh, thì không sao mà nấu một món đồ ăn ngon khéo như mấy món mà nó vừa chiêm bao trông thấy; nhưng chính vì cơ ấy mà cái ở trường kia mới thật là quý: rầu một món, đồ ăn bằng trứng gà ăn cũng được, không có đồ đạc nấu cũng được; chỉ cần có một cây dâm, lấy những cây khô mà nhân thành một bếp lửa; cây cháy thành than, lấy đồng than ấy mà nướng trứng tự nhiên trong chén. Khi làm lại số, nó vẫn nghĩ đến chuyện này nhiều. Đến khi bài làm, rõ liền chạy đi mua một hộp dêm và một sự muối. Mua xong cầm chạy về đảo, tìm đến cái, ở le le. Nó lìm ru

ngay. Nhưng bây giờ lại không có con me, và trong ổ thấy thêm một trứng nữa. Con Bè-rin biết chắc là con le le kia cũng chưa ấp, vì con ở để thêm. Đã thế lại một sự may: vì cái ở trường kia của trời, và nếu lấy trứng 5, 6 cái thì con le le me kia cũng không hay vì nó có biết đếm dần.
Nếu lúc trước kia mà con Bè-rin gần một cái ở trường thế này, chắc sẽ lấy hết mà không chút ai ngờ; nhưng nay nó đã trải nhiều đau phiền não, nên cũng thừa cái môi đầu đờn của con chim me, mà không nó nào nhân làm lấy, cả ở trường. Cái lòng bác ái đó lúc nhỏ nó nào đã có đâu, nhưng từ khi bị bạn cùng con là Bè-li-ca, nó đã học được cái lòng thương yêu thủ vật. Và chẳng con le le kia không phải là một người bạn của nó hay sao? Và nó đã tự nhận mình là bà chúa trong đảo, thì con le le kia không phải là dân của nó sao? Nếu các ở-trường mà có quyền độc lợi sống nhờ dân trong nước, thì li ra họ cũng phải cần nhắc các thủ đoạn

để phòng khi khác còn bóc lột, nhờ con này.
Bây giờ nó mới nghĩ đến cách đối lại. Nếu đối ở gần chòi thì khó lên chi cho người khác thấy mà đến làm mất sự thanh tĩnh của nó; nó không đem đến một chỗ khác có cây cỏ, nằm lên ở đó thì không có rừng cây khói lửa được. Lập tức nó đi lượm một ít củi khô; chỉ trong giây phút thì có một đóm lửa đã nưon trong. Nó lại lấy hai hòn đá nhỏ, lau sạch rồi nghiêng một ít bụi giở chỉ lau một cái đĩa đồ đồ trứng ra, nhưng đó là nó lịch; khước một ít trong miệng bành thì ròi đở trứng vào cũng được chứ! Chi trong giây lát thì cái trứng đã chín. Lòng mừng của con Bè-rin bây giờ không xiết kể. Đã mười mấy ngày trời nay mới nằm lại một món đồ ăn đương nóng, thật không ngon bằng. Đầu cho mấy người đầu bếp mà nó thấy trong giấc chiêm đó có thật đi nữa, cũng không thể nấu một món gì ngon hơn cái món trứng le le nấu « la-cô » của nó hôm ấy.
(Còn nữa)

NGƯỜI BỆNH NÊN BIẾT
Kể từ tờ Mai 1930 (mùng ba tháng tư Âm-lịch),
Phòng khám - bệnh Ông Y - sỹ
TRẦN - ĐÌNH - NAM
đã dời sang
cité H. D. P. n° 18 ở giầy phố Jules Ferry,
cách liệm com La Victoire một cái nhà (TOURANE)

hơn là bị chết đói. Nghe lời bác sỹ 300 người đều đồng thanh reo hò như chũm chó, rồi xúm nhau vào mà đánh phá cho tan cái công. Họ đã cùng sức, cùng lòng, thì khó lòng mà giữ nổi.
Thấy sự xảy ra không ngờ và tình thế rất là nguy cấp, ông Chánh phủ và quan tỉnh. Sau việc biến động vừa mới hồi hồi không nghe tin báo, bao xết kinh hoàng, tưởng lại có Cộng sản. Các-bạn mang nào hoàn hành trong hai-Quan tổng đốc với đi ô-tô về thẳng đến nơi, thấy hàng trăm dân đói mà vô mình phẫn, liền cho gọi đến hỏi rằng: « Chung bay có phải định vào cướp phá nhà Cua-hồ không? ». Anh em chỉ em đều nói rằng: « Ờ, làm mất mùa mấy vụ này, dân

nghèo chúng tôi hồi cả lương ăn, các nhà giàu đã không cho vay mượn, lại giữ thóc lại không bán ra, thì lời kêu van đã chẳng được nên chúng tôi phải tìm cái nước cứu, phá công vào vay mỗi người một ít, dặng khối chết đói... Đó là vì cái tình khổ của chúng tôi.

RẤT MỚI! RẤT TIỆN!
Tiêm ăn tiêm ngủ mỗi mũi trị đau
Paul Bert gần cầu Gia-Hội, liêu là (Cheong Shing)
đến đó ăn Lau và An m rất tiện táo, tiếp
lại rất vừa lòng khách mà giá lại ba, đồ
lạ ngon. Khách phương xa muốn đi
nguồn Kiến do phòng-cảnh chờ nên bỏ
qua rất đáng kể uống!
CHEONG-SHING
tại đường Paul-Bert gần cầu
GIA-HỘI HUẾ

Phủ-Mỹ (Bình-định), le 13 Mars 1930
Ông VIÊN-ĐỆ, cháu KHUYNH-DIỆP, ĐỒNG-HỚI
Thưa ông,
... Ủy dạy họ đau cực kỳ nhiều bệnh,
... nay lại có cả cholera, mà nhờ đũa Khuyh - Diệp của ông,
... tôi đã cứu được nhiều mạng sống. Thiên-hạ đều đồn là tôi
... bần đầu thần hiệu, trị được nhiều bệnh to rằng mau mắng,
... nên tôi mới định đặt tên hiệu tôi dạy là hiệu Vạn-đinh... »
Mademoiselle DIỆU-ĐÀO
près de la Poste PHÚ-MỸ (Bình-định)

THAM - THIÊN - ĐƯỜNG
HAIPHONG
BỘ - HUYẾT - KHU - PHÒNG
Các ông già bà
già hay đau lưng,
nhức xương nên dùng
lắm
Mỗi chai : 1\$50
Tổng đại lý ở Trung-kỳ
TRẦN-KIỆM-QUÁN
Bue Dong-lai - HUẾ

Tướng đến Hán-khẩu
Việc kinh có rất nhiều việc rất rồi của
phải giải quyết ngay, nên Tướng quân đi

Mưu ám sát Tướng giới
Thạch
Cách đây năm hôm, ở Cảnh-sát Ninh
ba bắt được hai người kẻ nghi. Khi tra

Theo những tin sau cũng đáng trong
e Nam-Trung Thuận-báo, ở Sơn-tây, nên
không mở cuộc đấu tố người

Có tin Hán-khẩu nói rằng đội Hồng
quân của đảng Cộng-Sản lại hoạt-động
ở phía nam Hà Bắc. Ở Gám-Lợi, Gia

Ướng vấn ở Hương-Cảng
Diêm Tica Sơn phải đại biểu là Dương
Táp Hien, Lý Lạc Tân đến Hương Cảng

Tin 21 Avril. - Chính phủ Nam kinh
định thêm số người Tàu trong thị xã ủy
viên hội ở 10 giờ Thượng hải (Tô giới

Tôn khoa tuyên bố rằng: chính phủ
thêm số ủy viên thị xã ở Thượng hải, bản
y là bắt đầu đòi quyền tự trị ở các Tô

Trung Nga hóa nghị ở Mỹ
Cấp nhĩ Tân, 21 Avril. - Ông Zapanis
ky là tổng lãnh sự Nga đã rời Phụng

Cuộc đàm phán dự bị ở Mãn châu vẫn
tiến hành không xảy ra việc gì cả.

Tin Đông kinh ngày 21 Avril. Quốc
Hội đã họp kỳ đại hội bất thường, đó ba
tuần lễ mới xong công việc.

Ở Đông kinh, thợ thuyền xe điện
(tramway) và xe autobus đã làm tổng
hài công. Tin ngày 23 nói viên tổng

Tin ngày 25 Avril. - Ngày nay, đảng
Độc lập Nhật-bản đã lên Quốc Hội một bản
đề thảo cho phụ nữ có quyền bầu

PHI-LUẬT-TÂN
Độc lập vận động
Tin Manhe, 21 Avril. - Lãnh-tu các
đảng phải đại chính phủ Mỹ cho rằng

Ông Văn Chí, tư-học-sinh ở Pháp
vừa mới bị bắt ở Cuba lên Le Havre,
trong lúc ông mào tên khác mà đáp tàu

Trong 3 tháng hè ???
Các qui khách mua hàng của bản hiệu từ 6500 trở
lên thời không phải chịu tiền cước phí chi cả;

Một người học-sinh ta bị bắt
ở Pháp
Ông Văn Chí, tư-học-sinh ở Pháp
vừa mới bị bắt ở Cuba lên Le Havre,

AN-THÀNH
37 phố Hàng Đào HANOI
Mới có chế Tàu ướp hoa Thủy-
Tiên bán 0,30 một chai

Ông Chi bị bắt là vì có giao thiệp với
Nhan-Thu. Số Mặt-Tham sát một công-
"Yêu (quân đại khách bắt trước của ông

Bảo giới Quốc-tế Liên-Minh, ở Đức
ở Ba-Lâm, mới mở một cuộc đại - hội
đề (đề nhữc e Báo-giới Quốc-Tế Liên-Minh

Số thợ thuyền thất nghiệp, ở Đức
Tin Ba-Lâm, Imparialis. Ở Đức, bữa
tháng giêng này, những người thợ thuyền

Các đại-biểu Cộng-Sản Thanh Niên đi
hợp-đại-hội ở Leipzig, sau khi xảy ra xung
đột với Cảnh-Sát và hội-nghe song, một

Ở Ý Giáo-hoàng cho con gái Mus-
solini một chuỗi hạt
Tin La-mã 23 Avril. - Radio-Dépêche
- Mussolini là thủ-tướng Phát-Xít ở Ý.

Số người thất nghiệp, ở Mỹ
Ở Hoa-Kỳ, không có thống kê rõ ràng;
người ta nói số người thất nghiệp quá

Ở một thành phố New-York, theo ông
Liu Ma. thành tại số người thiếu lương
sức, có một số người thiếu lương

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Đàn ông mộng-tinh, gi-tinh, hoạt tinh,
lãnh-tinh, không đở; đàn bà kinh-thủy
không đều, huyết ít, huyết đen, huyết hôi,

Buôn tạn góc thì giá hạ
Các ngài có mua thuốc máy ảnh, kính, giầy, thuốc
ảnh, và các đồ dùng v. việc ảnh của hiệu HƯƠNG-KY
PHOTO HANOI thì mới biết hàng tới mà giá hạ vì thứ
hàng nào cũng buôn tạn góc mà buôn nhiều.

Khi xem thấy bài Cáo-bạch thuốc cai nha-
phiệt cải lương
Chúc ông độc-giá có người biếu-phẩm rằng: Thời
buddi vãng-linh, cũng làm chuyện kỳ, ước độ quá nửa thế
kỷ trước đây, thấy đảng Tiên-Đế có ra thiệp điều cho dân

TRẦN ĐỨC CẢNH
39 phố Định-Tân - Nam-Định

MAGASIN DE SOIERIES
TÂN LỢI
188-140, B' Tông-đốc-Phương (CHOLON)
Bỏ-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải
như là: lãnh, xuyên, trầu, cầm-nhung, cầm-châu v... Hàng thiết lốt,

Bồ huyết mới thay huyết cũ
Bản-hiệu chữa rất nọc không tốn tiền lại
sinh đẻ như thường, 1500 một chai, chai
con 0500, nọc huyết bay nọc giang mà lấy

Monsieur Trần-đắc-Sứ
ĐINH TÂM-THINH
PHố nhà Hòa số 28 HANOI

BAC-NINH
Bệnh quỳ đã có thuốc tiên!!
Mỗi gói 0,30 một chai

PARLOPHONE
BEKA
HÁT RỒ CHẠY-ÊM
Mời lại
Địa hát thật hay:
Phước-Tuông
Phước-Cường
PHƯỚC-CƯƠNG
NAM-KY
BẮC-KY

BAN ĐÊM TRÔNG SÁNG
Ngộ lâm - Đẹp lâm - Giá rẻ
Bất cứ hình, bóng tượng, đồ vàng bạc, chóng tới làm sáng được cả.

NAM-KY
THÀNH-CÔNG: BẮC-THÁNH-DUỐC?
(1) THÂN-HIỆU TÊ-BẠI-HOÀN; Kinh cầu tam-kỳ đồng bào ai mắc bệnh phong
tê, bại liệt, nhức mỏi thể nào, hoặc đàn bà đẻ mà té bại, hãy mau mau gọi tho

MỘNG - LƯƠNG - ĐƯỜNG
TÊ-CƯỜNG-TÂY-THẮNG-HOÀN
Bản đường chế ra để giúp Đấng bô trong cơn nguy
cấp, đã được ở Thái-viện chứng nghiệm;

MỘNG - LƯƠNG - ĐƯỜNG
Pharmacie et medecin
n° 80 avenue Hai-nhân n° 80 ở SOOFRANG (Cochinchine)
(1) Vì bấy lâu có nhiều người gọi thư đến xin thuốc, bô-đường sẵn lòng gửi
thuốc đến, thế mà không lãnh, Um cho thất tâm nhiều bô